

רמב"ז זר' בחיי

פרק ו'

(Z Z)

עי' רמב"ן: ורבותינו אמרו (تورת כהנים פרשה א) כי לכל הדברים ולכל האמירות ולכל הצעויות קדמה קריאה כלומר شيئا אמר אליו משה והוא אמר הנסי וזה דרך חברה וזרועו למשה והנה על דעתם הוכיר זה ובכאן בעבר שהוא תחלת הדבר אשר היה אליו מأهل מועד ללמד על כלם כי בן יהיה משפטו בכל הימים בכל התורה ומأهل מועד לדעתם הוא מוקדם ויקרא אליו מأهل מועד וידבר ה' אליו באهل כי משה שם היה ושיעור הכתוב כפי פשוטו ומשמעותו ויקרא ה' אל משה וידבר אליו מأهل מועד ועל דרך האמת הוא כמו ואל משה אמר עליה אל ה' (שמות כד א) וסודיו ידוע מעמיד הר סיני ובעשרה הדברות וכבר רמזתי לו (שם)¹²⁹⁰:

ע"י ר' בחיה ודע כי היה הכתוב ראי לומר ויקרא ח' אל משה וידבר אליו ומה שאמור ויקרא אל משה סתום להורות כי אף על פי בספר ויקרא הוא ספר בפני עצמו הכל מוחבר ודבק עם מה שבתו למעלה כי כל התורה בולה בנין אחד וקשר אחד ומלה ויקרא חורת אל הבוד הנזכר (שמות מ' לה) וככבוד ח' מלא את המשכן והכבד הקורה הוא הה"א של (בראשית ב' ד) בהבראם שהיא זעירא ולכך האל"פ של ויקרא היא זעירא¹²⁹¹ וזה מבואר ומה שאמר מאהיל מועד דרישו רבותינו ז"ל בתורת כהנים (תורת כהנים פרשṭתא א פרק ב י') שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא החוץ לאهل יכול מפני שהקהל נזוק ת"ל את הקול מהו הקול המתפרש בכתובים (תהלים כט ד – ח) קול ה' בכח קול ה' בהדר קול ה' שובר ארזים א"ב למה נאמר מאהיל מועד מלמד שהיה הקול נפסק ביצוא בו (יחזקאל י' ח) וכן נfine הכרובים נשמע עד החצץ החיצונית בקהל אל שדי בדבריו יכול מפני שהקהל נזוק ת"ל בקהל אל שדי בדברו וכתייב (יחזקאל א' כד) ואשמע את קול בנפייהם בקהל מים רבים בקהל

¹²⁹⁰ עי' זהר (ח"ב דף עט ע"ב): (תנא) ומשה עלה אל האלהיהם (&) זכה חולקיה דמשה דצמי ליקרא דא דאוריתא אסחד בגינויו כך (תאני רב' יהודה) תא חז' מה בין משה לשאר בני עולם שאר בני עולם כד סלקין שלקין לעותרא סלקין לרבו סלקין למלכו אבל משה כד סליק מה כתיב ביה ומשה עלה אל האלהיהם זכה חולקיה רב' יוסי אמר מכאן אמרו חביר'א הבא ליתהר מסיעין אותו דכתיב ומשה עלה אל האלהיהם מה כתיב בתורה (&) ויקרא אליו יה'ה דמאן דבעי לאתקרבא מקרבון ליה

תרגומם: (שנינו) ומשה עלה אל האלים אשר חלקו של משה שזכה לכבוד זה שהתורה העידה בשבילו כך (שנה רבי יהודה) בא וראה מה בין משה לשאר בני העולם שאר בני העולם כשבולים עולמים לעוזר עולמים לגדולה עולמים למלכות אבל במשה כשבולה מה כתוב ומה עלה אל האלים אשר חלקו. רבי יוסי אמר מכאן אמרו החברים הבא לטהר מסיעין אותו שכותב ומה עלה אל האלים מה כתוב אחריו ויקריא אליו ה' שמי שרוצה להתקבר מקרים אותו.

ועי' ר' בחיי וזהר ח"א רלט הובא שם.

¹²⁹ עי', זהר (ח"א דף רלט ע"א): פתח ואמר ויקרא אל משה (ויקרא א) הכא אל"ף זעירא אמראי בגין דהאי קרייה לא הויה בשלימו Mai טעמא דהא לא הויה אלא במשכנא ובארעה אחרת בגין דשלימו לא אשתחכה אלא באரעה קדישא تو הכא שכניתא התם **«גוריס נוקבא»** שלימו דדרר ונוקבא (ד"ה א א) אדם שת אונוש אדם שלימו דבר ונוקבא הכא נוקבא تو סיפא דקרוא (ויקרא א) וידבר יה"ר האילו מהאל מועד לאמר בגין כך אל"ף זעירא تو אל"ף זעירא **«מתלך»** למלאכת דהוה יתיב בכורסיה וכתרוא דמלוכותא עליה אקרי מלך עלהה כד נחית ואזל לבי עבדיה מלך זוטא אكري כך קב"ה כל זמנה דאייה לעילא על כל מלך עלהה אكري כיוון דנחתית מדורה לתתא מלך אייה אבל לאו עללהה כקדמייתא בגין כך אל"ף זעירא.

תרגומם: פתח ואמר, "ויקרא אל משה", כאן אל"ף קטנה למה. משום שקריראה זו לא היה בשלמות. למה, שזה לא היה אלא במשכן, ובארץ אחרת, משום שלשלמות לא נמצאת אלא בארץ הקדושה. עוד, כאן שכינה, (שם נקבה), שלימות של זכר ונקבה. אדם שט אונוש. אדם, שלימות זכר ונקבה. כאן נקבה. עוד, סוף הפסוק, "וזידבר ה' אליו מהל מועד לאמר", לנו אל"ף קטנה. עוד אל"ף קטנה, مثل מלך שהיא יושב בכסאו וכתר המלכות עליו, נקרא מלך עליון. כשיורד והולך לבית עבדו, נקרא מלך קטן. כך הקדוש ברוך הוא, כל זמן שהוא מעלה על הכל, נקרא מלך עליון. כיון שהורד מדורו למיטה, הוא מלך, אבל לא עליון כמו מקודם, ולכוון אל"ף קטנה.

רמב"ן זר' בחוי

שדי בלבתם קול המולה בקול מהנה ובאור זה כי המשיל הנביא את הקול לאربעה ענינים המשילו למים רבים להחתמת הקולות לקול שדי להשוואת הקולות קול המולה לרבי הקולות קoil מתחנה לקבוץ תנועת הקולות והקול הנפלא המריעיש היה נגבול תוך החצץ ולא היה נשמע חוצה לו ובאור בקול אל שדי בדברו כלומר בדברו בהר סיני ממה שכחוב שם (דברים ה יט) קול גדוול ולא יסף וכתיב (שיר השירים ה ו) נפשי יצאה בדברו ולא היה נשמע חוץ למחנה ישראל ובכן בכאן קול בנפי הכרובים לא היה נשמע חוץ לחצר מצורף לוה תמצא בעניין שמואל הנביא שהרי בתחילת נבאותו כשהלהך אצל עלי פעם ראשונה השיב לו עלי (שמואל – א ג) לא קראתי בני שוב שכב לפיפי שחשב עלי אולי לא קרא שום אדם ושמואל הוא שטעה בכך המדמה אשר בו ובאשר חזר אליו שנית או ידע בדבר כו קראוהו אבל לא ידע מי הקורא אם היה אדם או מלאך ועל כן השיבו (שם ה) לא קראתי שוב שכב ועדין לא היה יכול לדון בעצמו שהיה הקורא מלאך ובאשר הלך שמואל מ לפני היו אוני עלי קשובות אולי ישמע קול הקורא כמויו ידעת בזה כי הקורא בן אדם ואם לא ישמע עלי וישמע שמואל יתברר לו מזה כי הקורא מלאך כי בן משפט הנבואה ובאשר הווסף לקרה שמואל בפעם השלישיית ועלי לא שמע כלום או הבהיר הדבר אצל עלי כי קול הקורא מלאך והוא שכחוב (שם ה) ייבן עלי כי הקורא לנער ובשם שמצוינו זה שהוא ממשפטי הנבואה בפעולות השמע בן מצינו בפעולות הראות כי הקדוש ביה יראה עניין אחד למי שירצה ויסתרנו ויעלימנו ממי שירצה והכל בזמן אחד ובמקום אחד הוא שכחוב (דניאל י ז) וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה ובן מצינו באותות ובמופתים שעשה הקדוש ביה בזמנים אחד ובמקום המכחה למצרים והחצלה לישראל וכן היה החושך למצרים שלשה ימים ולכל בני ישראל היה אור במושבותם והכל במקומות אחד ובזמן אחד וזה לשון הגאון רבינו סעדיה זיל דבר ברור הוא כי קול הדבר הנשמע לנביא הוא דבר המהודש ופעולה מפעولات השיתות והנה נבאות שאר הנביאים הייתה באמצעות מלאך כי המלאך היה שומע קול הנפלא ומודיעו אל הנביא ומה שרבינו ע"ה היה מלאך מקומו של מלאך כי הוא היה שומע קול הדבר הנפלא בעצמו ולא אמצעי וזהו שכחוב בו (דברים לד י) פנים אל פנים ואמר אשר ידעו ה' זו את מעת משה ויתרונו על שאר הנביאים ועל זה העיד עליו כתוב (שם י) ולא קם נביא עוד בישראל ממש כי היה נבדל מהם ומעולה עליהם בשלשה עניינים האחד שהיתה נבאותו שלא אמצעי והשני בעניין התשובה כי כל שאר הנביאים בעת הנבואה היו חרדים ונרתעים ואין מענה בפיהם ולא היו יכולים להשיב עד שיטולק מהם כבוד השכינה כידוע מישעה ויוחקאל אבל משה רבינו ע"ה יפה فهو ונטה עניינו והיה משיב במקומות ההוא בעצמו בעניין שכחוב (שמות יח יט) משה ידבר והאלחים יעננו בקול והשלישיית בעניין מדרגות הנבואה כי שאר הנביאים הבא להם הנבואה מתוך תשע מ hatchot והוא מה שמצוינו ביהוקאל תשע מראות שנאמר (יהוקאל מג ג) וכמראה המראה אשר ראייתי כמראה אשר ראייתי בבואו לשחת את העיר ומראות כמראה אבן ראייתי אל נהר כבר ואפלו על פני ובן מצינו בדניאל תשע מראות הוא שכחוב (דניאל י ה) ואשא את עני ואני וכתיב (שם ו) ופניו כמראה ברק וכתיב (שם ז – ח) וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה ואני נשארתי בלבד ואראה את המראה הגדולה הזאת ואמר תחלה (שם א) ובינה לו במראה הרוי תשע מראות אבל משה רבינו ע"ה מתוך מ hatchot אחת מראה הוא שכחוב (במדבר יב ח) ומראה ולא בחידות עב"ל זיל

ומעתה צרייך שתתבונן כי תשע מראות הללו הם תשע אספקלריות ואין הכוונה על תשע ספרות כי אין נבאות הנביאים כלן זולתי משה אלא מתוך העשירות ועל כן

האספקלריאות הללו הם מדרגות של נבואה זו למעלה מזו בענין האמור (bihokal a d) רוח סערה באח מון הצפון ענן גדול ואש מתלקחת ונוגה לו סביב ומתוכה בעין החשמל אופנים וחיות רקייע שעיליהם ראשית החיים (שם co) דמות כסא דמות כمرאה אדם הנה בכואן תשע מראות שהוביר עלייהם תקופה (שם a) וארא מראות אלhim ואחר התשע משיגים העשירית שהיא כמראה אדם אבל נבואהו של משה רבינו ע"ה היה מתוך אספקלרייה המאריה ומעתה צא ולמד מה בין נבואהו של משה לשאר הנביאים כלם והבן וזה עוד אניד לך כי יש מן החכמים הסוברים כי תשע מראות האלה הנה תשע מראות של חיים הקדר בתשע הגנלים כי הנביא יחזקאל ע"ה נפתחו לו השמיים והם תשעה הגנלים וראיה בಗלגל התשע המקיף ארבע חיות המרכבה אשר שם הקרובים לבבוד ומtower זהר שלחן התקיף והעצום נראה בכל רקייע ורקייע דמות ארבע חיות גם כן ועל זה דרשו רז"ל בבריאה של משה בראשית (בריתא דמעשה בראשית) הארץ התתונה יש בה חיים הקדר ואופנים וכסא הכבוד והיא הדום רגלו של הקדוש ברוך הוא שנאמר (ישעה so a) והארץ הדום רגלי ואמרו זה על רצפת גלגל הלבנה ועל זה כתוב (יחזקאל a טו) והנה אופן אחד בארץ ותרגם יונתן מלרע לrome שמייא כי ראה מראה זו גם בשטח גלגל הלבנה וכן בכל גלגל גלגל התשע יש דמות ארבע חיות ומtower ארבע חיות העליונים שבגלאן העליון המקיף ומפני תוקף וזהר המראות שימושת הגנלים לא היה כה לנביא להסתכל ולראות בדמות ארבע חיות המרכבה שבתשייע המקיף הקרובות לבבוד לא בפני אדם ולא בחשמל המקיף את הכסא ולא בענן המבדיל בין הכבוד ובינו לפ"י שאור המראות שבשמונה הנגנים מונע אותו מהחשין זה ובידי לרמז על תשע מראות האלו שבתשעה הגנלים שהמציאם הקדוש ברוך הוא לבבוד יעקב החוק במרכבה נכתב בכל המקרה תשע פעמים עבדי יעקב ודבר זה מרומי התורה

(א) אם עולה קרבנו מן הבקר

עי' ר' בחוי: ועד הקבלה הקדים עולה כי היא לבינה¹²⁹² ולכן סדור הפרשיות בגוףיו הקרבנות עולה תקופה ואח"ב שלמים ואח"ב פר כהן משיח שהוא חטא וזה בסדר שלשה שמות שבשלש עשרה מדות¹²⁹³ העולה למלחה מן המדות השלמים למכרייע בינייהם כדי להשלימים פר כהן משיח שהוא חטא כניסה לבני ישראל¹²⁹⁴ כי כן כתוב מפורש ויקרא

¹²⁹² עי' זהר (ח"ג דף ה ע"ב): אם עולה קרבנו (ויקרא א) רב חייא פתח (ישעה נה ח) כי לא מחשבתי מחשיבותיכם ולא דרכיכם דרכי כי לא מחשבתי מחשיבותיכם מחשבתי כתיב חסר בלבד ו' תא חז'י מחשבה דקדודשא ברי' הו היא עלה ורישא דכלא ומההיא מחשבה אסתפשו ארחין ושבילין לאשתכח שא קדישא ולאתתקנא ליה בתקוניון דקא יאות ומההיא מחשבה אנתג'יד ונפיק שקי' דגנטא דעתן לאשקה כלל ומההיא מחשבה קיימין לעلين ותתאי' ומההיא מחשבה משתכח תורה שככבר ותורה שבעל פה.

תרגומ: אם עולה קרבנו, רב חייא פתח (ישעה נה) כי לא מחשבתי מחשיבותיכם ולא דרכיכם דרכי. כי לא מחשבתי מחשיבותיכם, מחשבתי כתוב חסר בלבד ו'. בא וראה מחשבת הקדוש ברוך הוא היא עליינה וראש של הכל, ומאותה מחשבה התפשטו דרכים ושבילים להימצא השם הקדוש, ולתקנו בתקוניון כראוי. ומאותה מחשבה נמשכת ויוצאת השקאת גן העדן להשkont את הכל, ומאותה מחשבה קיימים עליונים ותחתונים, ומאותה מחשבה נמצאת תורה שככבר ותורה שבעל פה.

¹²⁹³ ה' ה' אל, עי' שמות לד ו, שה' ה' הם ח"ב וא"ל הואהחסד, ולכן עולה כאן למלחה הוא כתר ¹²⁹⁴ עי' זהר (ח"ג דף יא ע"א): רב אבא פתח (שיר ד) עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יולו בשמי יבא דודי לגנו ויאכל פר מגדיו עורי צפון אילין עולות דנסחות בצפון בגין דאינון מחשבות בצפוני לבא ובאותה דילינא בוגין דמחשבה אשתחה בליליא בזמןא דידיינא אשתחה רוח צפון מנשבא בפלגותא דיליליא כד מתערין אנשי כנור דוד מגנו מאלו ומחשבתן דבנין נשא מתערין ובאי תימן אילין שלמים דנסחות בדורם בגין דאינון שלמא דכלא שלמא דועלאי ודתתאי ואילין שלמים דסטרוי עלמא שלימו דכלא מסטריא דמהימנותא ושלמים בגין דאינון שלמא דכלא בעלים אקלין מניהו ומתחנין מניהו דהא שלמא הוא ליה וכל עולם בדרוגה חרוא חטאות ואשומות נאכלין לכחני בגין

רמב"ן זר' בחוי

טו ל) וחטאיהם לפני ה¹²⁹⁶

(ט) עולה –

עי' רמב"ן; ועל דרך האמת יש בקרובנות סוד נעלם תכנס בו ממה שאמרו רבותינו בספרי (פנחים קמן) ובסוף מנהחות (קי א) אמר שמעון בן עזאי בא וראה מה כתיב בפ' הקרבנות שלא נאמר בהם לא אל ולא אלהיך ולא שדי ולא צבאות אלא יוד' ה"א שם המויחד שלא ליתן פתחון פה לבעל הדין ל החלוק ושם אמר תאמר לאכילה הוא צריך תלמוד לומר אם ארבעת לא אומר לך כי ל תבל ומולאה (תהלים ג יב) לא אמרתי לכם זבחו אלא כדי שייאמר ויעשה רצוני;

ובתחלת ת"ב (פרשה ב ה) רב' יוסף אומר כל מקום שנאמר קרבן אמר ביו"ד ה"א שלא ליתן פתחון פה לאפיקורסים לרודות אלו דבריהם ויל' ואמת כי בפרשת הקרבנות לא נאמר לא אל ולא אלהים אבל מצאנו והעלית עליו עלות לה' אלהיך (דברים כו) וכתיב לחם אלהים הם מקריבים (להלן כא) וקדשתו כי את לחם אלהיך הוא מקריב וכתו ב במזמור הנזכר זבח לאלהים תודה (תהלים ג יד) ועוד בתוב (דהי"ב בט ו – ז) כי מעלו אבותינו ועשו הרע בעניינו ה' אלהינו גם סגרו דלותות האולם ויכבו את הנרות וקטרת לא הקטירו ועולה לא העלו בקדש לאלהי ישראל:

אבל העניין כלו מבואר בתורה שנאמר (במדבר כח ב) את קרבני להם לאשי ואמր (להלן ג יא) לחם אשה שהם לASHA¹²⁹⁷ וממנו לASHIM וASHAH לשון אש ואמר ר"א

דאינו זמיןין לכפרא עלייהו ולא עברא חובייהו ומכל קרבני לא חביבין קמי קודשא בריך הוא כמו שלמים בגין דاشתכח שלמא בעלאי ותתאי וועליא מכלחו קטרת דאייהו שלים מכלא ולא ATIYA לא על חטא ולא על אשם ולא על עון אלא על שמחה כמה דאת אמר (משלי כז ט) שמן וקטרת ישמה לב והא אוקמה וועל דא קטרת לא מתקרב אלא בזמנא דשמן מתקרב הדא הוא דכתיב (שמות ז) ותקтир עליו אהרן קטרת סמים בברך בברך בהטיבו את הנרות יקטרינה וכתיב (שם ח) ובהעלות אהרן את הנרות בין העربים יקטרינה בגין דישתחוו שמן וקטרת חדא תא חז' שלמים בכל הוא שלמא וקטטא וקטרא לא אתער בעלמא אבל קטרת קשייר קשייר קטרת קרפרא עלייהו ומלהימנותא תרגום: רב'ABA פתח (שיר ד) עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. עורי צפון, אלו עולות שנשחתות בцеון, משום שהן מחשבות, במצוות הלב, ובמקום הדין, משום שמחבה נמצאת בלילה בזמן שהדין נמצא. רוח צפון נושבת בחוץ הלילה כשמתעוורים אנשים, וכינור דוד מגנן מלאיו, ומחשובת בני אדם מתעוירות. ובאי תימן, אלו שלמים שנשחתים בדרום, משום שהם השלים של הכל, שלוות העילונים והתהותנים, ואלו הם השלמות של צדי העולם, השלמות של הכל מצד האמונה. ושלמים משום שהם השלים של הכל, הבעלים אוכלים מהם ונ נהנים מהם, שהרי שלום הוא לו ולכל העולם בדרגה אחת. חטאות ואשומות נאכלים לכהנים, משום שהם עתידים לכפר עליהם, ולהעביר את חטאיהם, ומכל הקרבנות אין חביבים לפני הקדוש בריך הוא כמו שלמים, משום שנמצא שלום בעילונים ובתחותנים. ומעל כולם קטורת, שהיא שלימה מהכל, ולא באה לא על חטא ולא על עון, אלא על שמחה, כמו שנאמר (משלי כז) שמן וקטרת ישmach לב והרי פרשו. ולכן קטרת לא קרבה אלא בזמן קרב, זהו שכתוב (שמות ל) ותקтир עליו אהרן קטרת סמים בבורך בבורך בהטיבו את הנרות יקטרינה, וכתיב (שם) ובהעלות אהרן את הנרות בין העARBים יקטרינה, משום שנמצאים שמן וקטרת אחד. בא וראה שלמים הוא שלום בכל, וקטטה וקטרא לא מתעוורים בעולם, אבל קטרות קשורות את קשר האמונה.

¹²⁹⁵ עי' זהר ח"ג כח ע"א.

¹²⁹⁶ עי' המשך הזוהר שבעהרה הקודמת ז"ל: ואית ליה חודה, ועל שלחן דא כתיב (יחזקאל מא כב) זה השלחן אשר לפניו יהוה, לפניו יהוה, ולא מלפני יהוה.

ועי' ע"ח (שער טו פרק ג) בינה נקרה מלפני ה' שהוא יותר פנימי מן הו"ה אבל המלכות נקרה

לפני ה' שהוא לפניו של הת"ת

¹²⁹⁷ עי' ז"ח פב ע"א: והכי א"ר חייא א"ר יצחק מאי דכתיב אש ריח ניחוח לה' אלא לקבל תלתא דרגין אלין אשה לקבל דא לויים דמונין על השיר ולארמא קלא והוא מסיטרא דasha ומכוני בנימיות בניגונא וחודה ושיר

תרגם: וכן אמר רב' חייא אמר רב' יצחק מהו נאמר (שם א) אשה ריח ניחוח לה' אלא לעמת שלש דרגות אלו אשה כנגד זה הלוים הממנים על השיר ולהרמת הקול והוא מצד של אשה

רמב"ן זר' בחי'

אשה שם התוואר וטعمו קרבן אש והוא תואר למלה הכל ובמנחה שאמר (להלן ב ב) והקטיר הבחן את אזכורה אשה ריח ניחוח לה' יהיה תואר לקומץ ואינו בן אבל אשה שם כמו אש ועולה אשה כמו עולה אש ריח ניחוח לה' וכן כלם כי טעםם כמו לחם אשה (להלן ג יא טז) אבל לא אמר אש ואמר אשה כמשמעותו כאשר הראה אותה בהר במתן תורה והוא הקרבן במדת הדין והזביחה לשם ה' לבדו שלא יתכוין לדבר אחר בעולם רק לשם ה' לבדו¹²⁹⁸ וזה טעם עולה הוא אשה והוא ולכ"א אמר הכתוב (להלן כא) כי את אש ה' לחם

ומוכנים בignum הנגון והחדוה והשיר.

¹²⁹⁸ עי' זהר (ח"א דף ע ע"א): ויעל עולות עלת כתיב (חסטר) חדא כתיב (ויקרא א יג) עולה הוא אשה ריח ניחוח ליה'ה (עלולם עולה סלקא דבר אי) [נניחא לה'] עולה סלקא דבר ולא סלקא נוקבא דכתיב (שם ג) זכר תמים יקריבנו אמא כתיב אשה דהא אש בעי לאשתכחא תמן אלא ע"ג דעולה [אתקריב] (ב) דבר ולאתריה אתקריב נוקבא לא בעיא לאטרפה מניה אלא בה אתקריב בגין חברה דא בדא דסלקא נוקבא לגבי דCKERה לאתחברא כחדא וע"ג דasha לשום אישים נח אצטריך ליה למקרב עולה דאייהו באתר דCKERה עבר ליה קב'ה לאתחברא ולאעלאה בתיבה ועל דא אקריב עולה עולה הוא אשה אש' הדאתחבר (בה) שמאלא בnockaa דהא (כל) נוקבא מסטרוא דשMAILא קא אתיא [נ"א ודכו רוחיהם דחאיך בה שמאלא לסלקא לה לעילא ולאתקשרא כחדא ובגין כד [כתיב] עולה הוא אשה קטיירו דרכיהם דחאיך בה שמאלא לסלקא לה לעילא ולאתקשרא כחדא

תרגומים: "ויעל עולות", כתוב עלת, אחד. כתוב "עליה הוא אשה ריח ניחוח לה'", (עלולם עולה עולה זכר, אם) "עליה זכר ולא עולה נקבה, שכותוב זכר תמים יקריבנו". למה כתוב "אשה", שהרי אש צריכה להמצאה שם. אלא אף על גב שעולה נקרבת זכר ולמקומה נקרבת, הנקבה לא צריכה להיפרד ממנו, אלא עמה נקרבת, בשלב לחבר זה עם זה. שעולה הנקבה אל הזכר להתחבר אחד. וכך על גב שאשה לשום אישים. נח היה צריך להזכיר עולה, שהוא במקום של הזכר, ועשה אותו הקדוש ברוך הוא להתחבר ולהיכנס לתיבה, ועל זה הקדיב עולה. עולה הוא אשה, אש ה', שהתחבר (עמה) השמאלי בנקבה, שהרי (כל) נקבה מצד השמאלי באה, וזכר מצד הימין בהתדקות זה בזה, ולכן נקראת (עליה) נקבה אשה. "אשה" קשר של האהבה שאותו בה השמאלי להעלותה למעלה ולהתקשר כאחד, ולכן כתוב "עליה הוא אשה", הקשר של זכר ונקבה זה עם זה.

ועי' זהר (ח"א דף רלט ע"ב): עביד hei מה דלית רשו לביר נש אהרא למעבד hei ויידבר יה'ה אליו (ויקרא א א) דרגא אחרא עלאה וכדיין בשעתה דازדמן משה למייל כדין פתח ואמר (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם מי אדם הכא אלא כד אתחברו שמשא וסירה כחדא פתח ואמר אדם

בדכתיב (חבקוק ג א) שמש ירח עמד זבולה עמד ולא עמדו:

כי יקריב מכם (ויקרא א ב) הכא אתרמי מאן דיבעד פולחנא דקרבנא שלים דישתחח דבר ונוקבא משמע דכתיב מכם דישתחח בחיזו דליך קרבן לייה'ה דאקריב כלל לא אתאחדה כחדא לעילא ותתא מן הבהמה לאחזהה אדם ובמה כלא כחדא מן הבקר וממן הצאן אילין רתיכין דאיןון דכ'ין דכ'ין דאמר מן הבהמה יכול מכלא בין דכ'ין בין מסא奔 הדר ואמר מן הבקר וממן הצאן תקריבו את קרבנכם קרבני מבעי ליה מי קרבנכם אלא בקדמיהא קרבן לייה'ה והשתא קרבנכם קרבן לייה'ה ¹²⁹⁸ אדם קרבנכם ¹²⁹⁸ מן הבהמה> מן הבקר וממן הצאן לאחזהה יהודא מתחא לעילא ומעילא לתחא מתחא לעילא העילא קרבן לייה'ה מעילא לתחא היינו קרבנכם למלך ¹²⁹⁸ דאייהו יתיב בטורסקא עלאה לעילא לעילא ¹²⁹⁸ וכרסיא אתתקן על ההוא טורסקא ומילא עלה על כלא בר נש דקריב דורונא למילא בעא לסלקא מדרגא עד דסליק מתחא לעילא לאחר דמלכא יתיב על כלא וכדיין ידעין דהא סלקין דורונא למילא וההוא דורונא דמלכא איהו ^{ונחית} (ונחית) דורונא מעילא לתחא היא ידעין דההוא דורונא דמלכא נחית מעילא לרוחמא דמלכא דאייהו לתחא כד בקדמיהא אדם סליק בדרוגי מתחא לעילא וכדיין קרבן לייה'ה מן הבהמה מן הבקר נחית בדרוגי מעילא לתחא וכדיין קרבנכם בגין כד כתיב (שיר ה ב) אכלתי יעורי עם דברי שתיתני יני עם חלי הינו אדם וקרבן לייה'ה אכלו רעים הינו ^{מן הבהמה} מן הבקר וממן הצאן וכדיין תקריבו את קרבנכם:

תרגומים: מה שאין רשות לאיש אחר לעשות כד. "וידבר ה' אליו", דרגה אחרית עליונה. ואז, בשעה שהזדמן משה להיכנס, אז פתח ואמר, "אדם כי יקריב מכם". מה אדם [עשה] כאן, אלא כשהתחברו שמש ולבנה כאחד, פתח ואמר "אדם", כתוב "שמש ירח עמד זבולה". "עמד", ולא עמדו.

"כי יקריב מכם", כאן נרמז, מי שייעשה עובdot קרבן השלים, שימצא זכר ונקבה. משמע שבכתב "מכם", שימצא במראה שלכם. "קרבן לה", שAKERיב הכל להאחז כאחד, לעילא ולמטה. "מן הבהמה", להראות אדם ובמה הכל כאחד. "מן הבקר וממן הצאן", אלו המרכיבות הטהורות, שכ'ין שאמר "מן הבהמה", יכול מן הכל, בין טהורות ובין טמאות, חזר ואמר "מן הבקר וממן הצאן". "תקריבו את קרבנכם", היה צריך להיות קרבני, מה זה "קרבנכם". אלא בתחלה "קרבן לה", ועכשו

רמב"ן זר' בחוי

אליהם הם מקרים והיו קדש כי לאishi ה' קרבן אלהים ולכד אמרו שלא הזכיר במצוות של קרבנות לא אל ולא אלהים אלא אשה ריח נוחה לה' כי הכהנה לה' לבדוק תהיה לא יכוון המקוריב ולא יעלה במחשבתו רק לשם המזבח והוא מאמר החכמים (סנהדרין ס ב) ריקן כל העבודות כלן לשם המזבח:

עי' ר' בחוי: אבל עניין הקרבנות אשר הם מימות עולם הוא עניין פנימי וסוד נעלם ולדרך היהוד מדרכו וסולם, אעורך עליו אליו אשא דע' בדרך הזה הרבי עלי כל הידוע חיב להעלומו ולהסתירו¹²⁹⁹ ואין ראוי לו למסרו כי אם לכבוד יוצרם¹³⁰⁰ ליהידים¹³⁰¹ החסידים החרדים אל דברו הלא סבת סודו לפניו אקיים ברמיום קרובים למבין מדבר מתקים וממי שאינו מבין ורוחוקים כי הדברים עתיקים מים עמוקים

עד הקבלה אומר כי הקרבן הוא היהודי¹²⁹⁹ וזהו לשון קרבן כלומר קרוב הכהנות ושמותיו של הקדוש ברוך הוא וכל מי שהוא מקריב אליו השמות הוא מידה. ובשאמר והקטיר הכהן את הכל המזבח בתוספת ה"א לא בא לסתום כי אם לפреш כי הוא ה"א אחרונה שבשם¹ המקבלת תחלה ונקראת מזבח¹³⁰⁰ ומשם תחילה המבשלה מעלי לעלי עד המבשלה הטהורה וכן תמצא בדברי הימים (דברי הימים – ב כת בז) ויאמר יחזקיהו להעלות העולה להמזבח לא אמר למזבח אלא להמזבח בתוספת ה"א וכן (תהלים כ ד) ועלתה ידשנה סלה בתוספת ה"א עליה אשה אמר עליה כי עשן הקרבן היה עולה עד הוה"א והה"א מגעת אותו משם ולמעלה² ואחר כלות העשן חזר הבשר ומתהפק לאש וזהו

"קרבנכם". "קרבן לה" "אדם". "קרבנכם" "מן הבאה מן הבקר ומן הצאן", להראות יהוד מלמטה למעלת ומלאה למטה. מלמטה לעללה היינו "קרבן לה", מלמטה למטה היינו "קרבנכם". [משל]
מלך שיאב על גג עליון, למעלת למעלת, וכessa מתוקן על אותו גג, ומלך עליון על הכל. אדם שמקריב דורון למלך, צריך לעלות מדרגה לדרגה עד שעולה מלמטה למעלת, למקום שהמלך ישב עליון על הכל, אז יודיעם שהרי מלכים דורון למלך, והוא עולמה יורד מלמטה לאחוב המלך שהוא מלמטה, הרוי יודיעם שהוא דורון של המלך יורד מלמטה לאחוב המלך שהוא מלמטה. כך בתחילה, אדם עולמה בדרגותיו מלמטה למעלת, אז "קרבן לה". "מן הבאה מן הבקר", יורד בדרגותיו מלמטה למטה, אז זה "קרבנכם". ולכן כתוב "אכלתי יעריך עם דברי שתיתתי יני עם חלב", היינו "אדם" ו"קרבן לה". "אכלו רעים", היינו "מן הבאה מן הבקר ומן הצאן", אז "תקריבו את קרבנכם".

עי' זהר (ח"ב דף קח ע"א): כתיב (תהלים נא יח) כי לא תחפוץ זבח ואתנה עולה לא תרצה זבח אליה³ רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהי⁴ם לא תבזה כי לא תחפוץ זבח וכי לא בעי קודשא בrix הוא דיקרבון קמיה קרבנא והוא אליו אתקין לגביו חייביא קרבנא דיקרבון ויתכפר להו חובייהו אלא דוד לקמי שמא דאליהי⁵ם אמר וקרבנא לא קרבן לשם דאליהי⁶ם אלא לשם דירוד⁷ ה"א וא"ו ה"א דהא לגבוי דינה קשייא מדת הדין לא מקריבון קרבנא דכתיב (ויקרא א ב) אדם כי יקレビ מכם קרבן ליהו⁸ה ליהו⁹ה ולא לשם דאליהי¹⁰ם וכי תקריב קרבן מנחה ליהו¹¹ה זבח שלמים ליהו¹²ה.

תרגומים: כתוב כי לא תחפוץ זבח ואתנה עולה לא תרצה זבח אליהם רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה כי לא תחפוץ זבח וכי לא רוחה הקדוש ברוך הוא שיקריבו לפניו קרבן והרי הוא תקן לרשעים קרבן שיקריבו ויתכפר להם חטאם אלא שוד אדור את זה לשם אליהם וקרבן לא מקריבים לשם אליהם אלא לשם יוד¹²⁹⁹ ה"א וא"ו ה"א שהרי לדין הקשה מדת הדין לא מקריבים קרבן שכחוב אדם כי יקレビ מכם קרבן לה' לה' ולא לשם אליהם וכי תקריב קרבן מנחה לה' זבח תודה לה' זבח שלמים לה'.

עי' ספר הבahir קת.ומי הם אלה השרים, מלמד שלושה הם, שהגבורה שר על כל הצורות הקדושות מצד שמאל של הקב"ה והוא גבריאל, ומימני שר על כל הצורות הקדושות והוא מיכאל, ובאמצעו הוא האמת והוא אוריאל שר על כל הצורות הקדושות, וכל שר כ"ד צורות ואין חקר לגודיו דכתיב (איוב כ"ה ג) היש מספר לגודיו, אם כן הרי ע"ב וע"ב, אל' לא, דבשעה ישראל מקריביו קרבן לפני אביהם שבשמות מתייחדים יחד והיינו יחידו של אלהינו: קט. ואמאי אקרי קרבן, אלא מפני שמקדב הצורות הקדשות דכתיב (חזקאל י"ז י"ז) וקרבב אוטם אחד אל אחד לך לעצך אחד והוא לאחדים ביזק, ואמר לריח ניחוח, ואין ריח אלא באף, ואין נשימה שהיא הריח אלא באף, ואין ניחוח אלא ירידה דכתיב (ויקרא ט' כ"ב) ירד ומתרגמינן ונחתת, והרוח יורד ומתייחד בצורות הקדושות ההם ומתקרב ע"י הקרבן, והיינו דакרי קרבן:

¹²⁹⁹ ע"ז זהר ח"א מט ע"א

רמב"ן זר' בחי'

שאמר אשה ואחר שיתבטל האש חזר להיות רוח ואותו רוח מתקרב ומתערב להתייחד ברוח ובריח עד מהשבה הטהורה וזהו שאמר ריח כלומר המשבח הרצון והשפע היורד לה' כלומר למדת רחמים וזה לשון ריח ניחוח לה' מלשון (מלכים – ב ב טו) נחה רוח אליה על אלישע בן הרוח העליון תנוה ותרד למדת רחמים שהוא קיום העולם והוא באור מלאות עולה אשה ריח ניחוח לה' כי מתחלה יש להעלות האשה לה' וריח הוא המשבח מלמעלה להיריד לה'¹³⁰¹

ודרשו בתורת כהנים (ספרא ויקרא פרשתא ד סוף פרק ו) עולה אשה ריח ניחוח לה' עולה לשם עולה אשה לשם ריח ניחוח לשם נחת רוח לה' לשם מי שעשה את העולם ובאור זה עולה לשם העשרה המתעללה¹³⁰² ולא שם תכליות הבונה אלא שמשם תחילת המשבחה¹³⁰³ ומשם תבא אל הקדש¹³⁰⁴ אשה לשם אשים הוא הבודד המקבל מן הפחד¹³⁰⁵ ושניהם נקרים אשים וזהו (במדבר כח ב) את קרבני לחמי יכול לחמי ת"ל לאשי לאשים אתם נותנים וכן במדרשם השירים (שיר השירים א טו) הנך יפה רעתית פרנסתי אמר הקדוש ברוך הוא לישראל למה שאתם נותנים לאשי כביכול כאלו אתם מפרנסים אותו ועל כן באה מלה אשה בה"א והוא נספהת בה"א (תהלים ח ח) צנה ואלפים כלם כי עיקר המלה אש וטעם התוספת שלא אמר אש כדי שתהייה מלה פשוטה ועוד לרמותו על ה"א אחרונה שבסם ועל החמישית גם כן הנקראות

¹³⁰¹ עי' ז"ח (ס"ד ע"ב): ורוא דא אשה ריח ניחוח לה' אשה לבר קישורא ומזונא ונהיינו דחילין ומשרין דasha בטהורנו קמיין ריח לגו מיניה ודא אליו דאתקשר לגו ונהיין ברוא דברית קדישא ודא אתקרי מלכא משיחא דאייה ריח מאינון בוסמין עילאיין דכתיב בריח בשםים ניחוח נהירו דכל גוונין עילאיין תפארת ישראל ושפирו דכלא ודא אייה ניחח דרואה עילאה דשריא עיליה ונהיין לגבה לה' למלא דכו לא וכולה אתקשר דא בדא אנהיר דא בדא למחיי חד בחודה דכו לא ברוא דקורבנא.

תרגומים: וזה סוד (ויקרא א) אשה ריח ניחח לה' אשה מחוץ לחבר והמזון והאור של צבאות ומהנות של אש נקבעו בצחרים הריח לפנים ממננו וזה שנקשר פנימה ומאיר בסוד הברית הקדושה וזה נקרא מלך המשיח שהוא ריח מאותם הבושים העליונים נאמר כריח בשםים ניחח האור של כל הגוונים העליונים תפארת ישראל והיפי של הכל וזיה נחת הרוח העליונה ששורה עליו ומאירה אליו לה' למך של הכל והכל נקשר זה עם זה ומאיר זה בזה להיות אחד בשמחת הכל בסוד הקרבן.

¹³⁰² רק מלכות יש בכחה לעלות בסוד מ"ז, עי' זהר ח"א כד ע"א

¹³⁰³ עי' זהר פנחס רנה ע"א אבא יסיד ברתא.

¹³⁰⁴ כתבר.

¹³⁰⁵ עי' שמוט טו טז שפחד היא מידת הגבורה, והכבד כנראה שהוא ת"ת ??? זוכור לי עוד דבר כזה

עי' זהר (ח"א דף קס"ד ע"ב): רבוי אלעזר (במדבר כח ב) את קרבני לחמי לאשי את קרבני רוא דכנסת ישראל דכתיב את את דיקא קרבני [דא] (דהא) אייהו קרבנה וקשורה לאתקשררא לחמי דא מזונא דatoi מלעילא באתערותא דلتתא לאי לאתכללא שאר חילין¹³⁰⁵ אחרנן דאטטריכו לאתזנא כל חד וחד דקדא חזי ליה ריח ניחח¹³⁰⁵ דא רעוטא וקשורה דאתאחדא כלל ברוא דעלמא עלאה תשמרו להקריב לי במועדו מאן מועדו בזמן דאתער אברהם למעבד רעוטיה דכתיב (בראשית כב ג) וישכם אברהם בברך ובזמנא דאתעקד יצחק על גבי מדבר דההיא שעתא¹³⁰⁵ בין העربים הוה ואמר רבוי (חייב) [יסא] אי הכי הא דכתיב במועדם מביע ליה אל ההיא שעתא אתכליל אש במיא ומיא באשא ובגין כך כתיב במועדו:

תרגומים: רבוי אלעזר, "את קרבני לחמי לאשי", "את קרבני" הסוד של הכנסת ישראל, שכותב "את", את דוקא. "קרבני", זהו קרבן וקשר להתקשר. "לחמי", זה המזון שבא מלמעלה בהתערורות שלמטה. "לאשי", להכליל שאר החילות האחרים שהctrko לוון כל אחד ואחד ראוי לו. "ריח ניחוח", זה הרצון והקשר שאוחז את הכל בסוד העולם העליון. "תשמרו להקריב לי במועדיו", מי הוא מועדו, בזמן שמתעורר אברהם לעשות רצונו, שכותב "וישכם אברהם בברך". ובזמן שנעתק יצחק על גבי המזבח, שאotta השעה היתה בין העربים. ואמר רבוי (חייב) [יסא], אם כן, זה שכותב במועדו, היה צריך לכתוב במועדים. אמר לו, אותה השעה נכלל אש בימים ומים באש, ולכן כתוב "במועדו".

רמב"ן זר' בחי'

(דברים ה כב) האש הנדולה ריח לשם ריח¹³⁰⁶ כלומר לשם המקום שמשם כל ההמשכות נמשכות למטה ומשם תנוח ותרוד ההמשכה לה' שהוא הרחמים ואו יתברכו العليונים והשלדים השמיים והארץ וכל אשר בם וזה לשם ריח ניחוח אשה לה' כלומר ירידת ההמשכה והנחת הרוח שם לה' למדת רחמים שבו העולם מתקיים והוא שאמր לה' לשם מי שעשה את העולם באלו אמרו למדת רחמים שאין קיום העולם אלא בו וכמו שאמרו

(ב"ר יב טו) ראה שאין העולם מתקיים בדין ושתחפ עמו מדת רחמים

והנה כל מדחה ומדחה הייתה מסתפקת מן הקרבן והכוונה להמשיך ולהניח הרוח العليון במדות ולהקריב המדות אליו והוא לשון (במדבר כח ב) תשמרו להקריב לי לא אמר לקרב אלא להקריב כלומר להקריב לי הכתחות והמדות ולכד נקרא קרבן שהוא קרוב הכתחות והמדות

ונדריך שתתעורר במה שאמרו במקצת יומא סוף פרק קמא (יומא כא ב) אף על פי שהאיש יורדת מן השמיים מצוחה להביא מן הדדיות כי בהיות שם שתי אשות מעורבות היה אותן וסימן כי יש קשר להדיות עם הגבורה על ידי הקרבן וכמו שתי אשות אלו מתערבות ומתייחדות זו עם זו וכן רצון הדדיות עם הגבורה מתייחדים זה עם זה וכן העשן העולה מפעולות הקרבנות למטה היה סבה לפועלה והתעוררות למעלה בהדלקת השפה בניצוצי אוריו בצעירות המדות וזה בדמיון שתי נרות זו על זו בשתדרlik התהותה מותך העשן העולה ממנה תתחזז השלחת בעלינה ותדרוך

גם נדרש שתתעורר במה שהיה קרבן עולה זכר ולא נקבה והחטאת נקבה ולא זכר והשלמים אם זכר אם נקבה הטעם הוא כי תכליות הכוונה בקרבן עולה שהוא למעלה מהמקום שם מתחלקין זכר ונקבה כלומר למעלה מן המדות¹³⁰⁷ שיש בחן פועל ומקבל אבל קרבן שלמים היה בין זכר בין נקבה¹³⁰⁸ כי הוא לכו האמצעי המשלים בין המדות והכלול מהן וכן שלמים אחרות משלים ובכר הזורת זכה למעלה ולכד כתוב בשלמים (להלן ג א) אם זכר אם נקבה והחטאת נקבה ולא זכר כי הוא למדת שמורה¹³⁰⁹ ובדין שהיה קרבן נקבה ומה שהיה קרבן אשם זכר כי האשם בא על חיוב ברת ובדי שיתכפר בו החוטא ותשוב נפשו אל האלים אשר נתנה, כלומר אל הבינה אשר שם יסוד הנפשות¹³¹⁰, ושם תשובה¹³¹¹ על כן היה זכר כי המקום הזה הוא למעלה מן המדות וזה שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות לד ב) במקום שבعلي תשובה עומדים צדיקים גמורים איןין יכולין לעמוד ובאו סוד המאמר הזה כי צדיקים יסוד עולם מעונו של עולם אבל בעל תשובה תשובה הרמתה כי שם ביתם

(א יא) על ירך המזבח צפונה

¹³⁰⁶ עי' ז"ח (&): ניחוח אטר דנחת רוח עילאה ושראת עלייה למהוי רתיכא עילאה ברוזא דע"ב שמהן ורתיכא עילאה כלל קישורא חדא לה' למזהו כולל בנחיריו חדא ועל דא אקרי ריח ניחוח תרגום: ניחח המקום שיורדת הרוח العليונה ושרה עליו להיות מרכבה العليונה בסוד של שבעים ושנים שמות והמרכבה العليונה כלה קשור אחד לה' שיהיה הכל באור אחד ועל כן יש ריח ויש ריח (ועל כן נקרא ריח ניחח).

¹³⁰⁷ עי' הערכה 1292.

¹³⁰⁸ עי' הערכה 1294.

¹³⁰⁹ עי' הערכה 1295.

¹³¹⁰ עי' ספר הפליאה (&) הספרה השלישיית נקראות בינה ונקראות נ' שער בינה בעבור כי ז' תחתונות נקרים שמיות ובכל שמטה ז' שניים א"כ זפ"ז הם מ"ט שערים והם נאצלים מבינה והיא השער הגדול שעור חמישים משער בינה, ובינה בא"ת ב"ש שמטה והה' ללא חילוף לומר לך שהיה כל השמיות ואליה שביהם כולם, והבינה היא התשובה ושם יסוד הנשמות ושם ישבו הרוח תשוב אל האלים אשר נתנה:

¹³¹¹ עי' לעיל הערכה 971.

רמב"ן זר' בחיה'

עי' ר' בחיה: ודרשו רוזל (ב"ב כה ב) רוח צפונית אינה מסובכת וכסא של שלשרגלים אינו עומד וכיוצא רגלו רביעי ולכד הקרבנות רגלו העולם וכן הכתוב אומר (תהלים מה ג) הר ציון ירכתי צפון ומזה שניינו (ובחאים מו א) איזחו מוקמן של זבחים קדשי קדשים שהחיתנן בצפון אין ספק כי התנאה הוה יודע כי ביהםך הוא מקום הקרבנות אבל מה שהזכיר בלשון שאלת איזחו מוקמן של זבחים הבונה באיזה רוח והוא משיב שהחיתנן בצפון כי בן הוכיחו רוזל (שם מה א) מן הכתוב הוה הנזכר בקרבן עליה ומה שאמר ודמן טעון הוה על בין הבדים פירושו כנגד הבדים שהוא מקום שהשכינה שם וכענין שכותוב (שיר השירים א יג) בין שדי ילין כלומר בימן שד"י ובאור אותיותיו שניי בדי הארון ובפרק ר' אליעזר (פרק ג) ארבע רוחות נבראו בעולם מורה שמשם האור יצא לעולם דרום שמשם טלי ברכחה וגשמי ברכה יוצאי לעולם מערב שמשם אוצרות שלג ואוצרות ברד וקור וחום וגשמי יוצאי לעולם צפון שמשם החשך יוצאה לעולם רוח צפון בראו ולא גמרו אמר הקדוש ברוך הוא כל מי שיאמר אני אלה יבא ויגמר הפה הזאת שהנחתתי

וע"ד הקבלה צפונה היא ממדת הנבורה כדי להשלימים אליו וזה ששנינו (ובחאים נג א) עליה בכבש כל הבניין נקרא כבש ופנה לסובב הוא ראשית המkipfat את הכל ובא לו במחשבה לקרן דרוםית היא ממדת החסד והוא שכותוב (בראשית יב ט) וيسע אברם הלוך ונסע הנגבה שהרי הכהן היה מעורר על ישראל החסד שהוא ממדתו ומהדרומית למורה השהה תפארת ישראל שמשם הרחמים יוצאים ומורה השפלה לצפונית כדי להשלימים לו ממדת הנבורה ומצפוןית למערבית שהיא מלכות והוא שאמרו (ב"ב כה ב) שכינה במערב ומשם יفرد לעולם הנפרדים ואו יתרחק העולם השפל וממערבית לדרוםית שהוא חור למקומו שהתחילה

(א) יד) מן התורים או מן בני היונה

עי' ר' בחיה: וע"ד הקבלה התורים יסודם מים¹³¹³ ולכד הוכשרו גודלים לרמו כי החסד צריך גודל לעולם בכלל דבר והיונים יסודם אש וכענין שכותוב ביונה (תהלים סח יד) ואברותיה בירקן חרוץ כי הוה יrok גוון האש וההכפל בירקן לתוכף הדין ולכד נפלו הגודלים והוכשרו הקטנים כי המעות מהם מספיק

(ב) יא) כי כלל שאר

וע"ד הקבלה האשור והדבש רמו למדת הדין בידוע מלשון חמץ ולפי שהם דברים שיצאו ממזוגם לכך הם מרוחקים מן המזבח על כן אמר לא תקטירו ממנה אש לה כי כי ביו שתוכונתה לשם המינוח לא תאפה חמץ ולא תקטירו שאור ודבש¹³¹⁴

¹³¹² היינו חכמה.

עי' זהר (ח"ג דף קו ע"ב) ואפילו עליה, כמו דכתיב (ויקרא א יד) ואם מן העוף עולה קרבנו, תא חזין, מכל אינון עופין לא מקרבין אלא מן התורים או בני יונה, אלא רוא דא, מה דעתך בדא פסיל בדא, דא ימינה ודא שמאלא, וכלא חד. עוף יעופף על הארץ, הא אוקימנא דאיןון רוא דרתיכא, ובחו תסתתק רוח הקדש

עי' ספר הפליאה (&) ולא להקריב בעל מום עובר שאף שהוא עובר מ"מ נדחה וכיון דאדמי אדמי, ולא ליתן מום בקדושים ולא להקריב קרבן תפל שאינו ראוי לאכילה שנאמר היאכל תפל מבלי מליח, ולא להקריב שאור כי הוא מורה קושי ודין ונשתנה מראיתינו, אך ביום החמשים הוא היובל הגדול הוא קודש וכל הדיני מתבטلين ואין יציר הרע אז מקריבין חמץ הוא שנאמר על שתי הלחים חמץ תאפנה, ולא להקריב דבר אף שהוא מתוק מורה דין במראיתו ומשם שהוא הקושי זב הדבש ודוגמת הענין הדבורה שעוקצת מר וקשה מקבצת הדבש דוגמת הסוד. ולא להקריב אתנן זונה ומחר כלב שנייהם תועבה והזונה היא

רמב"ן זר' בחוי

(ב יג) ולא תשכית מלך ברית אלהיך –

עי' רמב"ן: אבל ר' אברהם פירש שם בברית ברותה מגוזת ארץ מלחה (ירמיה יז ו) ומקום המלח נברת ואין טעם לדבריו ומפני שאמר בכך ברית אלהיך ולא אמר ברית ה' כלשון הפרשה וכודרך כל הקרבנות או שיאמר ברית ה' אלהיך אני סובר בו עניין שהמלח מים ובכח השימוש הבא בהם יעשה מלחה והמים בתולדותם ירוו הארץ וילידו ויצמיחו ואחרי היותם מלחה יכרתו כל מקום וישרפו לא תזרע ולא תצמיח והנה הברית כוללה מכל המדות¹³¹⁵ והמים והאש¹³¹⁶ באים בה وعدיה תאטה ובאה הממשלה הראשונה מלככת השם במלח שניתן טעם בכל המאכלים ותקיים ותכנית במליחותה והנה המלח כברית ולבן אמר הכתוב (דהי"ב יג ה) הלא לכם לדעת כי ה' אלהי ישראל נתן מלכה לדוד על ישראל לעולם לו ولבניו ברית מלח עולם כי הוא נם בן מדרתו של דוד:

עי' ר' בחוי: ועד המדרש יש בו באור לדרך הקבלה ברית ברותה למלח מששתימי בראשית שהובתו מים התהтонים ליקרב במלח ונסוך המים בחוג ובן אמרו במדרשי (ב"ר ה ג) מים התהтонים נקראו מים בוכים¹³¹⁷ ולמה נקראו מים בוכים כי בשעה שחלק הקדוש ברוך הוא את המים נתן אלו לעללה ואלו למטה התהילו מים התהтонים בוכים והוא שכותב (איוב כח יא) מבכי נחרות חבש אמר רבי אבא בבכי נתרפשו המים התהтонים מן העליונים אמרו אוי לנו שלא וכיון לעלות לעללה להיות קרובים ליוצרנו מה עשו העיזו פניהם ובקעו תהומות ובקשו לעלות עד שנער בהן הקדוש ברוך הוא שנאמר (ישועה מג טז) הנוטן בים דרך ובמים עזים נתיבה (נחום א ד) גוער בים ויבשחו אמר להם הקדוש ברוך הוא הויאיל ולכבודינו עשיתן כל כך אין להן רשות למים العليונים לומר שירה עד שיטלו רשות מכם שנאמר (תהלים צג ד) מקולות מים רבים אדירים משברי ים ומה הם אומרים אדייר במקום ה' ולא עוד אלא שעתיידין אתם ליקרב על גבוי המזבח במלח ונסוך המים ועוד דרשו במקום אחר העולם כלו שלישו מדבר שלישו יישוב שלישו ים עמד ים לפניו הקדוש ברוך הוא אמר לפניו רבש"ע במדבר נתנה תורה בישוב נבנה ביהם"ק אני מה תהא עלי אמר לו עתידין ישראל שיקריבו מלח על גבוי המזבח ועד הקבלה יש במלח שני כחות משתנים זה הפך זה והם המים והאש ובכח חמימות האש המיבשו והמנגידו חורר מלח ואם כן יש בעצם המלח כה המים והאש שהם בוגר שני המדות שבhem קיום העולם והם מדת רחמים ומדת הדין ומלח זה אמר ולא תשכית מלח ברית אלהיך קרא ברית אלהיך מלח לפי שבו יתקיים ויכרת העולם וכמו שאמרו (ב"ר יד טו) ראה שאינו יכול להתקיים בדין שטא עמו מדת רחמים וכן המלח מקיים ומכנית כי הוא מקיים ומעמיד הבשר זמן מרובה ונוטן טעם בכל המאכלים והוא מכנית גם בן כי המקום המלח לא יעלה בו כלל עשב וכענין שכותב (ירמיה יז ו) ארץ מלחה ולא תשכיב (דברים כט כב) גפרית ומלח שרפה כל ארץ¹³¹⁸

¹³¹⁵ עי' בראשית יז ע"א שישוד נקראות כל, שכל המידות נכללים בו

¹³¹⁶ חסד ודין.

¹³¹⁷ עי' תיקו"ז כא ע"א

¹³¹⁸ עי' זהר (ח"א דף רמא ע"ב) רבי אחא אמר, כתיב (ויקרא ב יג) ולא תשכית מלח ברית אלהיך מלען מנהתך, על כל קרבנק תקריב מלח, וכי אמאי מלח, אלא בגין דאייהו ממך וمبושם מרリア לאטטעמא, ואו הו הי מלחה, לא יכול עלמא למסבל מרリア, הדא הוא דכתיב (ישעיה קו ט) כי כאשר משפטיך לארץ, צדק למדו יושבי תבל, וכתיב (תהלים פט טו) צדק ומשפט מכון כסאך, ומלה איהו ברית דעלמא קיימה בה, דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארכץ לא שמתתי, בגין כד אקרי ברית אלהיך, ואקרי ים המלח, וימה אקרי על שםיה. רבי חייא אמר, כתיב

עי' ספר הפליאה (&) מכל הספירות וזאת הבא ניתנה לאברהם שנאמר וה' ברך את אברהם בכל. וארכץ' בת היתה לאברהם ובכל שמה, ואמר וה' הוא ובית דינו ור' שהוא בין צפון לדרום וזהו ברכתה שברכה שמצפון מקבלת דין דרך ההוד וرحمים דרך החסד דרך הת"ת וייסוד, וכמו

רמב"ן זר' בחוי

(ד ב) נפש כי תחטא בשגגה – בעבור להיות המחשבה בנפש והיא השוגנת הזוכה
כאן נפש:

עי' רמב"ן; וטעם הקרבנות על הנפש השוגנת מפני שכל העונות يولידו גנאי בנפש
והם מום בה ולא תוכה להקביל פni יוצרה רק בהיותה טהורת מכל חטא ולולו וזה היו
טפשי העמים זוכים לבא לפניו ולכון הנפש השוגנת תקריב קרבן שתזכה לקרבנה אל
האללים אשר נתנה ובעור זה גם בן הוכיר נפש ורבותינו דרשו (تورת כהנים חובה
פרשה א) נפש לרבות הגרים והעבדים:

ולא הוכיר בחתמת כהן המשיח וכפער עליו ונמלח לו כאשר הוכיר בשאר
החותאים בקהל ובנשיה ובחדiot אولي לרוב מעלהו לא يتכפר ונמלח לו למורי עד
שיתפלל ויתחנן לאלהיו כי מלאך ה' צבאות הוא וצריך להיותו נקי וטהר ידיים:

ולא הוכיר כאן בפרים הנשופים בחקטרת האמורים ריח ניחוח ולא אשה לה'
וחטעם בעבור היהות מהם חלק בחוץ איןנו לאשה לה' ובשער הנשיה הוכיר כפורה ולא
הוכיר אשה ריח ניחוח לה' (במדבר כח ח) בעבור היהות הקרבן שעיר' ובחטא היחיד
הוכיר לריח ניחוח לה' ולא הוכיר אשה כי בידוע שהוא אשה¹³¹⁹ כי הכוונה בולחה באשה לה'
וממשיכל יבין:

(ד גנ)

עי' ר' בחוי: או הודיע אליו שעורו והודיע או שיאמר וידע חטאתו ובמוותו (משל' ל
לא) ורזר מתנים או תיש באלו אמר וזריר מתנים ותיש בן דעת המפרשים
אמנם מה שהচרך לומר הודיע בה' ואלהוסיפה מלת או מפני שקרבן חטא לה' א
אחרונה שבשם' ולכך אמר שעירת עזים תמיימה נקבה והה' מאביה עליו יסורים להודיע
אליו חטאתו כדי שיזכור ויביא קרבנו ולפי שהיא מן וא"ז והוא' מן ה' א' לך הocrך
לומר או כי בזה יהיה ריח ניחוח לה' ומהשיכל יבין

(ה א) נפש כי תחטא

עי' ר' בחוי: ויתכן לפреш עוד והוא עד כי באור הכתוב הוא שם הוא כובש עדותו
ולא יגיד זה בב"ד לא יאמרומי יודע בדבר אם כובש עדות זה לך נאמר והוא עד שמו
של הקדוש ברוך הוא עד שכן מצינו לשון הוא¹³¹⁹ שהוא שמו של הקדוש ברוך הוא ממה
שבתוב (ישעה מב ח) אני ה' הואשמי וכתיב (תהלים ק ג) הוא עשנו ولو אנחנו וכתיב (שם
ימ') והוא כחנן יוצאת מהופתו וכתיב (במדבר י"ח כנ) ועבד הלו ה' הוא ורבים בן ולהך יאמר
והוא עד שמו של הקדוש ברוך הוא עד כי הוא בוחן לבות ובלויות וענישנו על זאת
ויתכן עוד לומר כי תוספת הוא' במלת לא ירמו על ששת ימי בראשית ובא

שורתה הבית לינק בן רוצה אם להניך והאם היא הבינה וגם אברהם עמה נתברך שזו המדה כלולה
בכל וכל הברכות עמה. ולמה נקראת מלך, הטעם כי מלך הוא קיום העולם וזו הספירה הוא קיום
העולם שנאמר על כל קרבן תקריב מלך, רומו מה שאמרנו כמו שמדובר באשת לוט שנאמר
ותבט אשתו מאחריו ותהי נציב מלך מדה נגד מדה, כי

עי' ספ"צ פ"ב (דף כג ע"ב) ז"ל: כתיב (ישעה מב ח) אני ה' הואשמי, וכתיב (דברים לב
 לט) אני אמית ואחיה, וכתיב (ישע' מו ד) ואני אשא ואני אסבול, הוא עשנו ولو אנחנו (תהלים ק
 ט), והוא באחדומי ישיבנו (איוב כג יג), הוא אקרי מאן דסתים ולא שכיח, הוא מאן דלא אוזמן
 לעינא, הוא מאן דלא אקרי בשמא. [תרגום: הוא נקרא מי שנפטר ולא נמצא. "הוא" מי שלא נראה
 לעיניים, "הוא" שלא נקרא בשם].
 וכן עי' אדר קלד ע"ב שמשמעותו שם שמי זה שיק לך לא"א יותר מאשר לשכינה, עי' דברי רבינו
 שמות ב ב.

רמב"ן זר' בחוי

להורות כי מי שכובש עדות לחברו מעלה עליו הכתוב כאלו כבש להקב"ה עדות של חדש העולם שנברא בששת ימים כי מתרך שאדם רגיל להכשיל בעון כל יבא לסופ שיכשיל בעון חמור

(ה טו) והביא את اسمו לה –

עי' רמב"ן: ועל דרך האמת עוד הקרבן הבא נקבה על חטא יקרא חטאת והוכר יקרא אשם¹³²¹ השערירים והפרים יקרו גם כן חטאת בעבור שהם לחטאת:

פרשת צו

(ו ב)

עי' ר' בחוי: דע כי כל מיני הקרבנות הם י"ג כמספר י"ג מדות המשמש מהן באות מהקמלה והן מנהת סולת מנהת מרוחשת מהבת חלות רקיין וככלן נקראין קרבן השמונה מהם הם בעלי חיים והם עליה חטאת אשם תודה שלמים בכור מעשר פסח יש מהם נאכלין לכהנים כגון חטאת ואשם ובכור ויש מהן נאכלין לבעים כגון מעשר ופסח ותודה קרבן תודה בא על הנם והוא לשון תודאה אם היה חולה ונתרפא מביא קרבן תודה הוא שכחוב (תהלים קו כב) ויזבחו ובחוי תודה ויספרו מעשו ברנה או שאר שמחות כגון שמחת חתן וכלה שנאמר (ירמיה לג יא) קול שalon וקול שמחה וגינוי מבאים תודה בית ה' ויש שאין נאכל לא לכהנים ולא לבעים והוא קרבן עליה שאין לבני אדם בו שום חלק אלא בולו להקב"ה וזהו לשון כליל וקרבן זה של עליה הוא הנכבד שבכל הקרבנות כלן וכן מוכיח הלשון שאמר היא העולה¹³²⁰ הוסיף לומר היא העולה למעלת הקרבן וחשיבותו וכן (יחזקאל י' ב) היא החיה אשר ראתה גם פרי מעשה גדול שמכפרת על הרהור הלב כמו שאמר באיוב (איוב א' ח) והעליה עלות מספר כלם כי אמר איוב אולי חטאנו בני וברכו אליהם בלבבם וזהו לשון עולה שמכפרת על העולה על הרוח והוא קרבן עליה קרב כל הלילה עד הבוקר לפי שהאדם מחשב בלילה וחוטא ביום הוא שאמר הנביא (מיכה ב' א) חושבי און ופועלי רע על משכבותם באור הבוקר יעשה ועל בן צותה התורה שתהיה כפרה בזמנ העברה ולפי שעקר העברה היא ברוח היה הכל בלילה באש ושב אל הרוח ולא היה רשות לדבר גופני ליהנות ממנו והוא העניין האחד

העניין השני גדול היוב הנברא לעבוד את בוראו דבר ידוע כי האדם צריך שיש היה נכנע ושפלו להקב"ה בעמדתו בתפללה לפניו או בעשותו מצוה או אחד מיתר העבודות הקללות או החמוריות שיתהדר בהם לכבוד הש"י ושלא יחום על כבוד עצמו אלא שיכיר בעצמו כי הבשר והדם דל הוא ואין ידו מഷנת לחוות העצומה וראוי לו להכנע ולהשפיל עצמו בעניין שכחוב באברהם (בראשית יח כז) ואנכי עפר ואפר והמלך דוד ע"ה אמר (תהלים טו ד) נבזה בעניינו נמאם וז"ש בכאן

(ו ג) ולבש הכהן מדוי

עי' ר' בחוי: ועוד הקבלה היא העולה כמו (יחזקאל א יג) והוא מתהלבת¹³²¹ והוא המדה המתעללה אל המקום אשר חזבנה שם¹³²², ממנה תתחילה מחשנת המקريب וכבר הוכרתי עניין זה בפרשת ויקרא¹³²³.

¹³²⁰ עי' לעיל העורה 1292.

¹³²¹ עי' תיקו"ז ד ע"ב ושכינთא כלילא מכלחו עליה אתרמר (&) היא מתהלבת בין החיים

¹³²² הינו חכמה עי' זהר פנחס רנה ע"אABA יסוד ברתא

¹³²³ א ט ד"ה ועל דרך הקבלה אומר